

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ. apetroulakis@kathimerini.gr

Γιατί η Δικαιοσύνη δυσλειτουργεί;

Του ΘΕΟΔΩΡΟΥ Π. ΦΟΡΤΣΑΚΗ *

Κατά γενική ομολογία, η Δικαιοσύνη δυσλειτουργεί. Η εμπιστοσύνη των πολιτών προς αυτήν, οι πλήρεις και μάλιστα πολυτελείς διατιθέμενες δικαστικές διαδικασίες, ακόμη και η ποιότητα των αποφάσεων ακυρώνονται από την τρομακτική αργοπορία στην εκδίκαση των υποθέσεων, συχνά και πέραν της δεκαετίας, στα όρια της αρνησιδικίας. Για μια διοικητική δίκη χρειάζονται 2.000 ημέρες, δέκα φορές περισσότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο! Η ορθή απονομή της προϋποθέτει εύλογη χρονική απόσταση από τη γένεση της διαφοράς. Προϋποθέτει επίσης μικρό αριθμό διαφορών, αλλιώς ο δικαστής λειτουργεί τελικά ως νομοθέτης και ως διοίκηση. Γιατί λοιπόν τόση αργοπορία και τόσες υποθέσεις;

Τα εξωγενή αίτια είναι εξαιρετικά σημαντικά. Στη δικομανία οδηγούν η αδυναμία διαπροσωπικής επίλυσης των προβλημάτων, η έλλειψη κοινωφιλίας των πολιτών, η απουσία εξωδικαστικών επιλύσεων, όπως διαμεσολάβηση και συμβιβασμός. Συχνά και η έλλειψη δεοντολογίας ορισμένων δικηγόρων, που ωθούν προς δικαστική διένεξη. Προστίθενται πολυνομία, κακονομία, ανυπαρξία κωδικοποιήσεων, κακοδιοίκηση. Ακόμη, η «δικονομική» προσέγγιση του δικαίου που πρωτανεύει στις νομικές σχολές μας. Χρειαζόμαστε άλλη νοοτροπία, άλλη παιδεία, άλλη κοινωνία, άλλη διοίκηση, άλλο κράτος! Η ποιότητα της Δικαιοσύνης αποτελεί δείκτη πολιτισμού μιας χώρας. Δεν μπορεί να υπάρξει πολυτέλες διαμέρισμα σε πολυκατοικία ερείπιο!

Για την αντιμετώπιση των γνωστών πολυσυστημημένων ενδογενών αιτιών χρειάζεται συνολικός ριζικός ανασχεδιασμός. Τουλάχιστον, με βάση ένα ολοκληρωμένο τελικό σχέδιο, ως προχωρήσουμε άμεσα, έστω και σταδιακά, με πρακτικές λύσεις. Πρώτα εξαντι-

Όταν έρθει η ώρα της συνταγματικής αναθεώρησης, να ενοποιηθούν τα ανώτατα δικαστήρια σε μία μόνο δικαιοδοτική τάξη.

λώντας τις δυνατότητες του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου, μετά με τις απαραίτητες τροποποιήσεις.

Κατ' αρχάς να επιταχυνθεί ο ρυθμός εκδίκασης των υποθέσεων. Για παράδειγμα, να ελέγχεται αυστηρά, πριν από τη δίκη, όπου αυτό προβλέπεται, το προφανώς απαράδεκτο ή αβάσιμο των εισαγομένων υποθέσεων. Να υιοθετηθεί συνοπτική αιτιολογία των δικαστικών αποφάσεων. Να καταργηθούν οι δικαστικές διακοπές δύομισι μηνών και να διευρυνθεί το ισχύον ωράριο λειτουργίας των δικαστηρίων. Να επιβάλλονται κυρώσεις στους δικαστές που καθυστερούν, με παράλληλη επιβράβευση της παραγωγικότητας. Δεν μας λείπουν δικαστές, έχουμε περίπου 30 ανά 10.000 κατοίκους, ενώ στη Γαλλία, τη Σουηδία και τη Φινλανδία είναι 12, στην Ιταλία 11. Χρειάζονται όμως περισσότεροι στον πρώτο βαθμό (σήμερα 58% αντί 70% στην Ευρώπη). Χρειάζεται καλύτερη οργάνωση των δικαστηρίων. Στη μηχανο-

νογράφηση, στην ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων είμαστε τελευταίοι! Οι δικονομικοί κώδικες μας χρειάζονται δραστικό εκσυγχρονισμό και απλοποίηση. Για παράδειγμα, άμεση επίδοση των αγωγών, μέτρα για να μην απορρίπτονται τα δικόγραφα ως αόριστα, ενοποίηση των ειδικών διαδικασιών, ειδικοί λόγοι έφεσης για μη άσκοπη εξαρχής επανάληψη των υποθέσεων, περιορισμός της αναίρεσης, διεύρυνση της πλοτικής δίκης κ.λπ.

Επειτα, κυρίως, χρειάζεται δραστική μείωση της δικαστικής ύλης. Για παράδειγμα, να επιλύονται οι μικροδιαφορές εξωδικαστικά, να αποπνικτοποιηθούν μικροαδικήματα κ.λπ. Για τη μείωση πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι διάφοροι οργανωμένοι φορείς, για παράδειγμα οι συμβολαιογράφοι για τα κληρονομητήρια, οι ληξιαρχοί για τα συναινετικά διαζύγια, οι δικηγόροι για την ίδρυση σωματείων. Να χρησιμοποιηθούν και το Νομικό Συμβούλιο του Κρά-

τους, ο Συνήγορος του Πολίτη, οι δικηγορικοί σύλλογοι, τα Επαγγελματικά Επιμελητήρια, τα ΚΕΠ!

Όταν έρθει η ώρα της συνταγματικής αναθεώρησης, να ενοποιηθούν τα ανώτατα δικαστήρια σε μία μόνο δικαιοδοτική τάξη. Είναι πολύ μικρή η Ελλάδα για έξι ανώτατα δικαστήρια! Επίσης, να ανοίξει η Δικαιοσύνη στην κοινωνία, με σταδιοδρομία των δικαστών και εκτός δικαστηρίων, αλλά και με εμπλουτισμό του δικαστικού σώματος με εξωτερικές προσωπικότητες.

Για να γίνουν όλα αυτά είναι επείγον να παραμεριστούν τα συντεχνιακά συμφέροντα δικηγόρων και δικαστών, με δυναμική ρήξη αν απαιτείται. Και ακόμη, να παραμεριστούν τα μικροπολιτικά τοπικά συμφέροντα που επί τόσα χρόνια προστατεύονται στην κεντρική πολιτική σκηνή, για να προχωρήσει η αναγκαία συνολική χωροταξική ανακατανομή των δικαστηρίων, ορισμένα από τα οποία λειτουργούν χωρίς υποθέσεις, ενώ άλλα «πνίγονται»!

Η ποιότητα της Δικαιοσύνης, στοιχείο της οποίας είναι η απονομή της με εύλογο ρυθμό, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον βαθμό πολιτισμού της κοινωνίας στο πλαίσιο της οποίας απονέμεται. Μας χρειάζεται λοιπόν επιτάχυνση, αλλά και δραστική μείωση της δικαστικής ύλης, με χωριστή αντιμετώπιση του όγκου των συσσωρευμένων υποθέσεων και των νεοεισερχομένων. Γι' αυτό είναι επείγον να ιδρυθεί ένα διαρκές Παρατηρητήριο με αναλυτική καταγραφή και ανάλυση των δεδομένων ανά κατηγορία υποθέσεων και ανά δικαστήριο. Χρειάζεται συνεχής διαμόρφωση προτάσεων βελτίωσης και αυστηρή παρακολούθησή. Θα χρειαστεί επιμονή και θάρρος!

* Ο καθηγητής Θεόδωρος Π. Φορτσάκης είναι πρόεδρος της Νομικής Σχολής Αθηνών.